

Remissvar

Försvarsdepartementet

Vårt diarienummer:
2026-01113

Ert diarienummer:
FÖ2026/00487

Datum:
2026-06-05

Vinnovas remissvar avseende betänkande SOU 2026:16 Försvarsexportinitiativ för gemensam säkerhet

Sammanfattning

Vinnova välkomnar ambitionen i Försvarsexportinitiativ för gemensam säkerhet (SOU 2026:16) att stärka Sveriges och Europas säkerhet genom ökad försvarsindustriell konkurrenskraft, förbättrad internationell samverkan och ett mer strategiskt arbete med försvarsexport. Utredningen adresserar viktiga frågor kopplade till det förändrade säkerhetspolitiska läget, ökade europeiska försvarsinvesteringar och behovet av stärkt försörjningssäkerhet och interoperabilitet inom NATO och EU.

Vinnova ser positivt på att utredningen tydligt lyfter innovation, nya teknologier samt små och medelstora företag som viktiga delar av framtidens försvarsmarknad och försvarsexport. Utredningen identifierar också behovet av att exportstödet bättre ska kunna understödja mindre aktörer och export inom nya teknikområden.

Samtidigt bedömer Vinnova att genomförandet av förslagen kan behöva utvecklas ytterligare för att säkerställa att exportfrämjande strukturer, internationella samarbeten och statliga stödinsatser även fungerar väl för innovationsdrivna företag och framväxande strategiska teknologier. Flera teknologier som blir allt viktigare för Europas säkerhet och försvar, exempelvis inom AI, autonoma system, avancerade material, kvantteknologi och nästa generations kommunikationssystem, utvecklas i dag ofta av mindre, innovationsintensiva företag med både civila och militära tillämpningar.

Vinnova bedömer därför att ett framgångsrikt försvarsexportinitiativ bör utformas som en del av ett sammanhängande innovations-, internationaliserings- och säkerhetsekosystem, där exportfrämjande kopplas till behovsdriven teknikutveckling, test och validering, finansiering, regelverksstöd och ansvarsfull internationalisering. Genomförandet bör präglas av flexibilitet, proportionella processer och förutsättningar för snabbare omsättning av nya teknologier. Ett tydligare fokus på innovationsdrivna företag, strategiska teknologier och dual-use kan stärka Sveriges och Europas långsiktiga konkurrenskraft, försörjningssäkerhet och gemensamma säkerhet.

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521

Vinnovas ställningstaganden

Små och medelstora företag, framväxande teknologier och internationell konkurrenskraft

Vinnova bedömer att det fortsatta genomförandet av försvarsexportinitiativet kan stärkas ytterligare genom ett tydligare fokus på hur exportfrämjande strukturer, internationella samarbeten och statliga stödinsatser kan möta behoven hos små och medelstora företag, framväxande teknologier och innovationsdrivna aktörer inom försvars- och säkerhetsområdet.

Skäl:

Utredningen lyfter vikten av innovation, nya teknologier och stärkt konkurrenskraft samt identifierar en risk att nuvarande strukturer inte i tillräcklig utsträckning understödjer mindre aktörer och export inom nya teknikområden. Utredningen framhåller också att satsningen är viktig för att stärka exportmöjligheterna för små och medelstora företag samt bidra till framtagning och tillämpning av nya teknologier. Det är därför positivt att utredningen tydliggör ansvar, roller och samordning inom exportfrämjandet. Detta är särskilt viktigt för små och medelstora företag, där det i dag kan vara svårt att orientera sig mellan olika myndigheter, stödstrukturer och internationella kontaktytor.

Vinnova bedömer därför att exportfrämjande strukturer och internationella kontaktytor i ökad utsträckning behöver kunna möta behoven hos innovationsdrivna och dual-use-orienterade företag, exempelvis genom tydliga kontaktvägar, proportionella och affärsnära stödinsatser samt stärkt vägledning för företag med begränsad tidigare erfarenhet av försvarsmarknaden.

Strategiska teknologier, produkter med dubbla användningsområden och europeiska innovationsinitiativ

Vinnova bedömer att genomförandet av försvarsexportinitiativet kan stärkas ytterligare genom tydligare kopplingar till Sveriges och EU bredare arbete inom strategiska teknologier, produkter med dubbla användningsområden (dual-use), försvarsinnovation och europeisk konkurrenskraft.

Skäl:

Utredningen beskriver vikten av stärkt försvarsindustriell bas, internationellt samarbete, innovation och teknologisk utveckling samt hänvisar till EU:s arbete med att stärka den försvarsindustriella basen och försvarsberedskapen. Utredningen lyfter även behovet av samordning, långsiktighet och ett mer systematiserat statligt arbete inom försvarsexportområdet. Flera strategiskt viktiga teknologier utvecklas i dag i civila marknader och innovationsmiljöer, samtidigt som deras betydelse för försvars- och säkerhetsområdet ökar. Inom flera teknikområden, exempelvis AI, autonoma system, kvantteknologi, avancerade material, rymd och nästa generations kommunikationssystem, blir gränsen mellan civila och militära tillämpningar allt mindre tydlig.

Vinnova bedömer därför att det fortsatta genomförandet av försvarsexportinitiativet med fördel kan utvecklas i nära samspel med relevanta europeiska initiativ och samarbeten inom strategiska teknologier, dual-use och försvarsinnovation. Detta kan exempelvis omfatta stärkt samordning med relevanta EU-initiativ, ökad koppling till europeiska innovations- och testmiljöer samt förbättrade förutsättningar för svenska företag och aktörer att delta i internationella värdekedjor, innovationssamarbeten och gemensamma försvars- och säkerhetsinsatser.

Koppling mellan exportfrämjande och det civil-militära innovationsekosystemet

Vinnova bedömer att genomförandet av försvarsexportinitiativet bör kopplas tydligt till den bredare uppbyggnaden av ett svenskt civil-militärt innovationsekosystem. För att små och medelstora företag, startups och andra innovationsdrivna aktörer ska kunna bidra till Sveriges och Europas försörjningssäkerhet, konkurrenskraft och gemensamma säkerhet räcker det inte med exportfrämjande insatser i ett sent marknadsskede. Det behövs även strukturer som tidigt kopplar samman militära och säkerhetsrelaterade behov med teknikutveckling, testning, validering, finansiering, regelverksstöd och internationell uppkoppling.

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521

Skäl:

Flera av de teknologier som blir allt viktigare för försvars- och säkerhetsområdet utvecklas i dag i civila innovationsmiljöer och av aktörer som inte har sin huvudsakliga bakgrund i försvarsmarknaden. För dessa företag är vägen till internationella försvars- och säkerhetsmarknader ofta beroende av tillgång till behovsdialog, test- och demonstrationsmiljöer, rådgivning om exportkontroll och säkerhetsskydd, affärsutvecklingsstöd samt kontakter med större systemintegratörer och internationella samarbeten.

Vinnova bedömer därför att Team Sweden Defence & Security och övriga delar av försvarsexportinitiativet bör utvecklas i nära samspel med relevanta innovationspolitiska initiativ, inklusive det civil-militära innovationsprogrammet. Exportfrämjande bör ses som en del av en sammanhängande innovations- och internationaliseringskedja, där nya teknologier kan gå från behovsdriven utveckling och verifiering till skalning, internationella värdekedjor och export.

Ett sådant arbetssätt kan bidra till att svenska innovationsdrivna företag snabbare blir exportmogna, samtidigt som Sverige stärker sin förmåga att omsätta civil teknikutveckling i försvars- och säkerhetsnytta. Det kan också bidra till att exportfrämjandet blir mer träffsäkert, proportionerligt och relevant för företag som verkar i gränslandet mellan civila och militära tillämpningar.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Programledaren Josefin van der Meer har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också handläggare Hilda Hellgren och chefsanalytiker Karl Hallding deltagit.

Darja Isaksson